

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9So/88/2012
Identifikačné číslo spisu:	1010202018
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:1010202018.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Márie Usačevovej, v právnej veci navrhovateľa: S. O., bytom F., S.. XXXX/XX, zastúpeného Q. O., bytom Bratislava, S. XXXX/XX, proti odporkyni: Sociálnej poisťovni, ústrediu, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o sirotský dôchodok, na odvolanie odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k. 5Sd 103/10-24 zo dňa 28. marca 2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č.k. 5Sd 103/10-24 zo dňa 28. marca 2012 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 21. septembra 2010 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave rozsudkom uvedeným vo výroku tohto rozhodnutia zrušil rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 21. septembra 2010, ktorým zamietla žiadosť o sirotský dôchodok podľa § 76 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie. O trovách konania rozhodol tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že odporkyňa preskúmaným rozhodnutím zamietla žiadosť o sirotský dôchodok z dôvodu, že zomrelý rodič navrhovateľa v období desiatich rokov pred smrťou, teda v období od 7. júla 1999 do 6. júla 2009 nezískal potrebnú dobu piatich rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok. Navrhovateľ sa domáhal zrušenia tohto rozhodnutia s tým, že zomrelému otcovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe (ďalej len „SZČO“) vznikla účasť na dôchodkovom poistení dňom 1. júla 2007 a za chýbajúcich 99 dní je ochotný poistné zaplatiť.

Odporkyňa možnosť doplatenia poistného vo vyjadrení k návrhu odmietla s poukazom na to, že zomrelý rodič si nesplnil povinnosť nahlásiť sa do poistenia podľa § 228 ods. 3 zákona.

Krajský súd mal preukázané, že nebohý otec navrhovateľa zomrel 7. júla 2009 a v posledných 10 rokoch od 7. júla 1999 do 7. júla 2009 získal len 4 roky a 266 dní dôchodkového poistenia, pričom

podľa § 72 ods. 1 zákona na získanie nároku je potrebných 5 rokov dôchodkového poistenia. Výslovil názor, že s nesplnením oznamovacej povinnosti a povinnosti prihlásiť sa na dôchodkové poistenie, uvedených v § 228 ods. 1,3 zákona nemožno spájať následok nemožnosti zaplatenia dlžného poistného na dôchodkovom poistení pozostalou osobou, ak o toto doplatenie navrhovateľ prejavil záujem. Poukázal pritom na § 78 ods. 1 zákona, z ktorého jednoznačne vyplýva možnosť zaplatenia dlžného poistného na dôchodkové poistenie, ak ho povinne dôchodkovo poistená osoba nezaplatila včas a v správnej sume.

Proti tomuto rozsudku podala odporkyňa včas odvolanie. Namietala, že predmetom napadnutého rozhodnutia je posúdenie splnenia podmienok nároku na dôchodkovú dávku navrhovateľa a nie skutočnosť, či a prípadne od akého dátumu vzniklo zomrelému otcovi navrhovateľa dôchodkové poistenie, resp. či navrhovateľ má právo spätne doplatiť poistné za zomretého rodiča. Ak navrhovateľ žiadal doplatiť dlžné poistné za zomretého otca, mal o to požiadať odporkyňu samostatnou žiadosťou, o ktorej by odporkyňa vydala samostatné rozhodnutie, prípadne mohol podať žalobu na súd. Uvedená otázka patrí v prvom stupni do vecnej príslušnosti pobočky, do pôsobnosti ktorej patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch. Preto podľa názoru odporkyne krajský súd nepreskúmal rozhodnutie odporkyne, ale posudzoval otázku vzniku povinného dôchodkového poistenia zomretého otca navrhovateľa a možnosť doplatenia poistného navrhovateľovi. Odporkyňa nesúhlasí ani s názorom krajského súdu, že zomrelému otcovi navrhovateľa vzniklo povinné dôchodkové poistenie a že navrhovateľovi ako pozostalej sirote vzniklo právo dodatočne za neho zaplatiť poistné. Podľa zisteného skutkového stavu C. O. bol povinný prihlásiť sa na nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie ako SZČO od 1. júla 2007 do 30. júna 2009 a za dané obdobie mal platiť poistné ako SZČO, čo však nesplnil a preto mu povinné dôchodkové poistenie nevzniklo. Dodatočné prihlásenie na dôchodkové poistenie pozostalou osobou zákon o sociálnom poistení neumožňuje. Z uvedených dôvodov odporkyňa žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil a napadnuté rozhodnutie odporkyne ako vecne správne potvrdil.

Navrhovateľ vo vyjadrení k odvolaniu odporkyne uviedol, že hoci jeho otec si nesplnil povinnosť prihlásiť sa do poistenia, toto poistenie mu vzniklo od 1. júla 2007 a doba trvania tohto poistenia mala byť zhodnotená. V opačnom prípade by odporkyňa nebola oprávnená vymáhať dlžné poistné. Ak obdobie z titulu SZČO trvalo od 1. júla 2007 do 30. júna 2009, bude zaplatená celá suma dlžného poistného.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s OSP v spojení s § 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250l ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu odporkyne treba vyhovieť.

Podľa § 76 ods. 1 zákona nárok na sirotský dôchodok má nezaopatrené dieťa, ktorému zomrel rodič alebo osvojiteľ dieťaťa, ak rodič alebo osvojiteľ ku dňu smrti bol poberateľom starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku alebo ku dňu smrti získal počet rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok alebo splnil podmienky nároku na starobný dôchodok alebo zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

V predmetnej veci z obsahu spisu vyplýva, že otec navrhovateľa, narodený dňa XX. I. XXXX, zomrel 7. júla 2009 a ku dňu smrti nebol poberateľom starobného, predčasného ani invalidného dôchodku, ani nezomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo z choroby z povolania. Navrhovateľovi by nárok na sirotský dôchodok vznikol, ak by ku dňu smrti jeho otec získal potrebný počet rokov podľa § 72 ods. 1 a § 72 ods. 2 zákona, teda minimálne 5 rokov dôchodkového poistenia, za posledných 10 rokov pred dňom smrti. Odporkyňa v rozhodnej dobe zhodnotila 4 roky a 266 dní poistenia. Správnosť tohto hodnotenia navrhovateľ nespochybňoval, žiadal však o zhodnotenie ďalšej doby od 1. júla 2007 do 30. júna 2009. Sám však potvrdil, že poistné za toto ďalšie obdobie doteraz nebolo zaplatené, ale je ochotný ho doplatiť.

Podľa § 21 ods. 1 zákona povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 34) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou

zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak

Podľa § 228 ods. 1 zákona samostatne zárobkovo činná osoba je povinná, ak tento zákon neustanovuje inak, predložiť príslušnej pobočke do 30. júna kalendárneho roka výpis z daňového priznania vrátane výpisu z opravného daňového priznania za predchádzajúci kalendárny rok; dodatočné daňové priznanie, ktoré má vplyv na vznik a zánik jej nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia v bežnom roku, je povinná predložiť do ôsmich dní od jeho predloženia správcovi dane.

Podľa § 228 ods. 3 zákona samostatne zárobkovo činná osoba je povinná prihlásiť sa na nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie najneskôr do ôsmich dní od vzniku týchto poistení a odhlásiť sa z týchto poistení do ôsmich dní od ich zániku.

Podľa § 78 ods. 1 zákona povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osobe a dobrovoľne dôchodkovo poistenej osobe, ktoré nezaplatili včas a v správnej sume poistné na dôchodkové poistenie za obdobie, za ktoré boli povinné platiť poistné na dôchodkové poistenie, sa toto obdobie započíta na nárok na starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok a invalidný dôchodok a na určenie ich sumy ako obdobie dôchodkového poistenia odo dňa, v ktorom bola zaplatená celá suma dlžného poistného na dôchodkové poistenie. To platí aj na nárok na vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok a sirotsky dôchodok po fyzickej osobe uvedenej v prvej vete a na určenie ich sumy, ak vdova, vdovec alebo sirota zaplatili dlžnú sumu poistného na dôchodkové poistenie po fyzickej osobe uvedenej v prvej vete. Na účely určenia sumy starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku zomretého poistenca sa poistné zaplatené podľa druhej vety považuje za zaplatené ku dňu jeho smrti.

Z citovaných ustanovení vyplýva, že vznik účasti SZČO na povinnom dôchodkovom poistení nie je závislý od splnenia povinnosti SZČO prihlásiť sa na nemocenské a dôchodkové poistenie. Účasť na povinnom dôchodkovom poistení (na rozdiel od účasti na dobrovoľnom dôchodkovom poistení) vzniká podľa § 21 ods. 1 zákona od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý príjem z podnikania bol vyšší ako 12-násobok vymeriavací základ uvedený v § 138 ods. 9.

Rozhodujúcim pre vznik účasti na povinnom dôchodkovom poistení je dosiahnutie príjmu vyššieho ako vymeriavacieho základu podľa § 138 ods. 9 v jednom kalendárnom roku. Obdobne nižší príjem v kalendárnom roku má bez ďalšieho za následok zánik poistenia od 1. júla nasledujúceho kalendárneho roku, a to bez ohľadu na to, či SZČO odhlásku podala alebo nie.

Nesplnenie si povinnosti uvedenej v § 228 ods. 1 a 3 zákona, nemá na vznik (zánik) účasti na povinnom dôchodkovom poistení žiadny vplyv; nesplnenie si takej povinnosti môže mať za následok iba postup odporkyne uvedený napr. v § 239 a § 240 zákona (pokuta, penále).

Z uvedených dôvodov nie je dôvodná námietka odporkyne, že navrhovateľovi ako pozostalej sirote nevzniklo právo dodatočne zaplatiť poistné za povinne nemocensky a dôchodkovo poisteného otca, ak také povinné poistenie z titulu jeho samostatnej zárobkovej činnosti skutočne vzniklo.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že ak účasť zomretého od 1. júla 2007 podľa § 21 ods. 1 v spojení s § 138 ods. 9 zákona vznikla, potom v súlade s § 78 ods. 1 veta prvá a druhá zákona, potom možno obdobie takého poistenia započítať na účely nároku na sirotsky dôchodok, avšak až odo dňa, ktorým bude zaplatená celá suma dlžného poistného na dôchodkové poistenie. Nárok na sirotsky dôchodok by navrhovateľovi mohol vzniknúť až dňom zaplatenia poistného.

Keďže navrhovateľ sám potvrdil, že dlžné poistné nebolo uhradené, odporkyňa nepochybila, keď obdobie od 1. júla 2007 do 30. júna 2009 ako obdobie dôchodkového poistenia nehodnotila. Bez uvedeného obdobia (až do doplatenia poistného) nie je splnená podmienka potrebnej doby piatich rokov dôchodkového poistenia zomrelého rodiča a preto odvolací súd rozhodnutie odporkyne považoval za zákonné.

Odvolací súd z uvedených dôvodov rozhodnutie i postup odporkyne považoval za zákonné a preto rozsudok krajského súdu podľa § 220 OSP v spojení s § 250l ods. 2 a § 250ja ods. 3 OSP zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie odporkyne potvrdil (§ 250q ods. 2 OSP).

O náhrade trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 OSP tak, že ich náhradu navrhovateľovi nepriznal, pretože v konaní nebol úspešný.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.